

1. BAROK- nazwa epoki, ramy chronologiczne, filozofia.
 - A) Nazwa pochodzi od portugalskiego słowa barocco, oznaczającego perłę o nieregularnym kształcie. Podkreśla ona oryginalność sztuki i literatury epoki, przede wszystkim brak harmonii między formą a treścią.
 - B) Rozkwit epoki przypada na wiek XVII.
 - C) Główny prąd umysłowy to kontrreformacja, czyli walka Kościoła katolickiego o utraconą pozycję, spowodowała to rozkwit sztuki sakralnej ale też restrykcje wobec heretyków.

Filozofowie:

Błażej Pascal – autor słynnego zakładu dotyczącego istnienia Boga i zdania: „Człowiek to najwęższa trzcina w przyrodzie, ale trzcina myśląca.”

Kartezjusz- twórca racjonalizmu, poglądu zakładającego, że źródłem poznania świata jest rozum, autor zdania: „ Cogito ergo sum” (‘Myślę, więc jestem’)
2. Konceptyzm (inaczej marinizm)- nurt w poezji barokowej, którego przedstawiciele dążyli do zadziwienia czytelnika wyszukаныmi pomysłami.
3. Jan Andrzej Morsztyn był reprezentantem nurtu dworskiego (związany z dworem królewskim) i konceptyzmu. Głównym tematem jego wierszy jest pochwała kobiecego piękna i nieszczęśliwa miłość(trudno jednak uwierzyć w autentyczność uczuć podmiotu mówiącego , jest to raczej popis poetyckiej wirtuozerii). W jednym z sonetów pt. „ Do trupa” Morsztyn porównuje nieszczęśliwie zakochanego do zmarłego. W pierwszej części sonetu stara się przekonać czytelnika o podobieństwach między nimi (np. zmarłemu zapalono świecę, zakochany ma płomień w sercu, obaj są bladzi, pogrążeni w ciemnościach), natomiast w drugiej części utworu wskazuje różnice między nimi . Puentą utworu jest paradoks: zakochany jest w gorszym położeniu niż trup, bo on już nic nie czuje. Jak widać miłość u Morsztyna to uczucie silne, paradoksalne, będące źródłem sprzecznych stanów. W innych wierszach znajdziemy skonwencjonalizowany opis ukochanej, opierający się na wyliczeniu szczegółów urody (włosy, oczy, usta, piersi) porównanych z elementami świata natury. W jednym z wierszy pt. „O swej pannie” zachwyca się nieskazitelną bielą cery ukochanej. Typowe barokowe środki poetyckie to : oksymoron np. żywy trup, antyteza – zestawienie przeciwstawnych twierdzeń, anafora- rozpoczynanie wersów od tego samego słowa, hiperbola- wyolbrzymienie jakiegoś zjawiska.
4. Topos marności w poezji Daniela Naborowskiego
 - A) Topos wywodzi się z biblijnej Księgi Koheleta (jej refren to :”Marność nad marnościami i wszystko marność”) .
 - B) Daniel Naborowski to poeta wszechstronnie wykształcony, który dużo podróżował, doskonale poznał chaos panujący w XVII-wiecznej Europie. Stąd w jego wierszach widać niepokój, niepewność człowieka, pozbawionego oparcia, ciągły ruch, zmianę, przemijanie życia i świata. Jeden z najbardziej znanych utworów poety to „Krótkość żywota”, składa się z ciągu metafor ukazujących ulotność ludzkiego życia:” Dźwięk, cień, dym, wiatr, błysk, głos, punkt, żywot ludzki słynie.” W innym tekście poeta znajduje wartość, która zdoła się oprzeć destrukcyjnej sile przemijania, jest nią miłość. Konstrukcja wiersza „Do Anny ” opiera się na wyliczeniu zjawisku podlegających niszczącemu działaniu czasu i paradoksalnym stwierdzeniu, że miłość do Anny nigdy nie ustanie.

5. Sarmatyzm na przykładzie „Pamiętników” Jana Chryzostoma Paska.

Sarmatyzm to ideologia i kultura polskiej szlachty od XVI w. do końca XVIII w. Nazwa wywodzi się od starożytnego ludu Sarmatów, który według renesansowych kronik, miał przywędrować z terenów nad dolną Wołgą na tereny Polski. Szlachta wywodziła swoje pochodzenie od niego, przypisując sobie jego waleczność. Ideały polskiej szlachty: obrona ojczyzny i wiary katolickiej szybko przerodziły się w wady: ksenofobia, nietolerancja religijna, fanatyzm, megalomania, pijaństwo, obżarstwo. Przykłady kultury sarmackiej to: pamiętniki, portrety trumienne, malarstwo panegiryczno-batalistyczne, dworki szlacheckie.

Jan Chryzostom Pasek to typowy XVII-wieczny Sarmata, w młodości walczył np. w wojnie ze Szwedami, w późniejszych latach ożenił się i prowadził życie ziemiańskie. Otwarcie pisze o walce dla łupów, suto zakrapianych ucztach w obozach wojskowych, o pojedynkach z powodu nadmiernej drażliwości na honorze, o płytkiej religijności czy niechęci do obcych.